

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА**

МАТЕРІАЛИ

VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

15 – 16 жовтня 2020 р.

**ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ**

Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції 15-16 жовтня 2020 р. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2020. – 280 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Редакційна колегія:

Агеева І.М. - к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. - д.е.н., доц., Купріна Н.М. - к.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. - д.е.н., проф., Павлов О.І. - д.е.н., проф., Рогатіна Л.П. - д.е.н., доц., Савенко І.І. - д.е.н., проф., Ніколюк О.В. – д.е.н., доц., Каламан О.Б. – к.е.н., доц., Мельник Ю.М. – д.е.н., доц.

4. УКРАЇНА 2030: Доктрина збалансованого розвитку. [Жилінська О. (науковий редактор), Мельничук О. (відповідальний редактор) та інші]. Видання друге. Львів: Кальварія, 2017. 164 с. (електронне видання). URL : <http://econom.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/03/E-Book-Doctrine-2030.pdf>. (дата звернення : 17.08.2020).

5. Лопатинський Ю. М., Тодорюк С. І. Детермінанти сталого розвитку аграрних підприємств : монографія. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 220 с.

6. Єгоров Б. В., Кордзая Н. Р. Основні поняття продовольчої безпеки країни : монографія. Одеса : Одеська національна академія харчових технологій, 2018. 231 с.

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ

Лашугіна В. О.

Національний університет «Одеська морська академія», м. Одеса

Орієнтація вітчизняних підприємств у складному, динамічному і невизначеному середовищі та забезпечення їх ефективного функціонування і розвитку неможливі без формування ефективної системи управління конкурентоспроможністю підприємства. При цьому остання повинна бути здатною не лише своєчасно реагувати на зміни в економіці, але й повною мірою використовувати його потенційні можливості для створення умов збереження конкурентної позиції, а також подальшого розширення сектора ринку. Крім того, обґрунтовані концептуальні засади управління конкурентоспроможністю підприємства дадуть змогу підприємствам адекватно визначати управлінські завдання, приймати ефективні управлінські рішення, розробляти заходи щодо нарощення конкурентних переваг, підтримки необхідного рівня конкурентної позиції підприємства, а також його адаптації до нестабільних конкурентних умов [1].

Сьогодення показує, що розвиток транспортної системи необхідний кожній без винятку країні, адже транспорт забезпечує ефективну взаємодію всіх сфер виробничого та невиробничого секторів економіки, обороноздатність та інші фактори розвитку держави, а також відображає рівень благополуччя населення.

Постійне зростання інтеграції та співпраці держав на міжнародному ринку призводить до необхідності постійного розвитку і вдосконалення транспортної системи, що виходить за межі повноважень однієї країни. Зокрема, сьогодні у світі відбувається глобалізація транспорту за рахунок взаємодії всіх його видів у ланцюзі поставок – формується єдина світова транспортна мережа з чіткими стандартами та вимогами як до рухомого складу транспортних засобів, так і до якості перевезень. Проте вітчизняні підприємства транспортного сектору є досить залежними від стану

національної економіки, що виражається у необхідності постійної адаптації до мінливих умов зовнішнього середовища.

Як видно з рис. 1, в умовах вільного ринку конкурентоспроможність має безпосередній вплив на розвиток суспільства, адже конкурентоспроможність національної економіки є гарантом виробництва якісного та конкурентного продукту в країні, що дає їй змогу створити систему стабільних виробничих, економічних, техніко-технологічних, логістичних та інших відносин між різними суб'єктами господарювання шляхом товарно-грошових відносин, попиту та пропозиції, ціноутворення тощо. У цьому контексті транспортна галузь є таким об'єктом ринкових відносин, від ефективного функціонування якого залежить розвиток усіх галузей економіки, адже транспортні підприємства є одними з головних регуляторів ринкових відносин, особливо під час розподілу виробничих сил.

Що ж стосується підприємств транспорту, то їх ефективна конкурентоспроможність на ринку перевезень залежить від можливості задовольняти потреби споживачів у перевезеннях на високому рівні та від отримання максимально корисного ефекту від застосування сучасних технологій, підвищення показників якості та надійності [2].

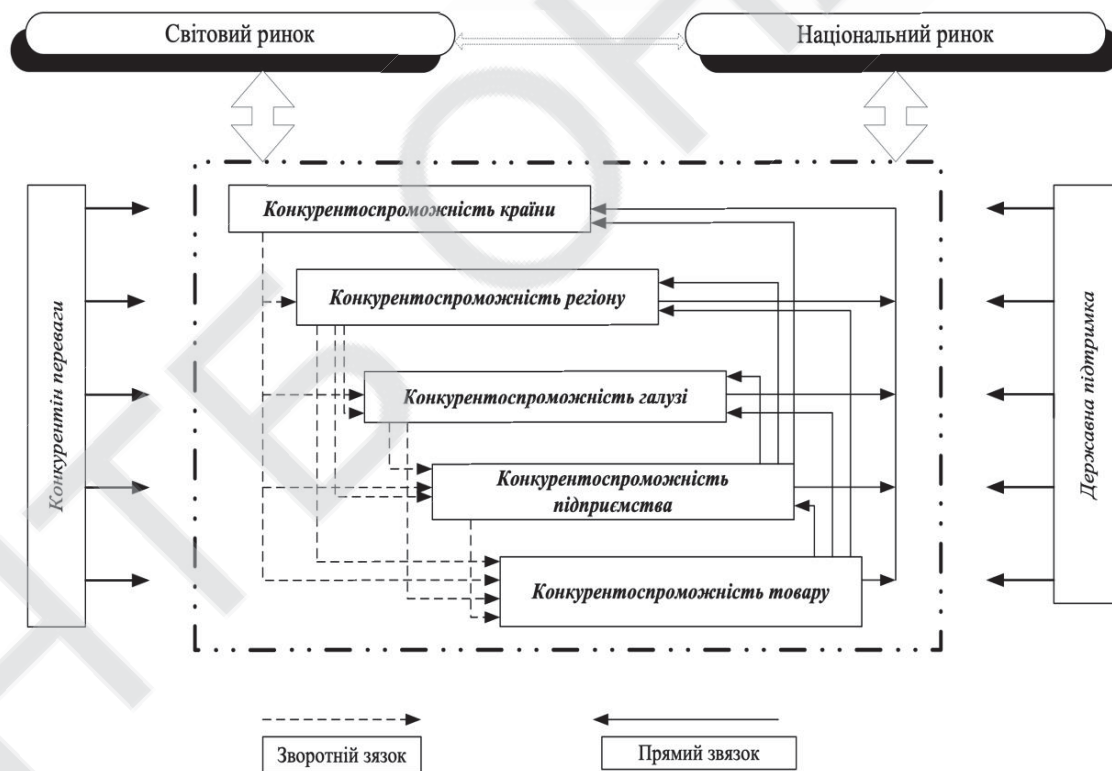

Рис. 1- Ієрархічна модель конкурентоспроможності за рівнями

Тож, враховуючи зазначене, необхідно відзначити, що сучасний стан транспортного ринку вимагає від усіх його учасників значних зусиль щодо підвищення конкурентних позицій. Досягнення таких цілей повинно ґрунтуватися на

цілеспрямованих діях, котрі будуть направлені на забезпечення конкурентного стану підприємства на ринку. Процес формування конкурентних позицій на ринку спирається на потенціал підприємства та на його позиції, що сприяє зміцненню положення на ринку за рахунок формування конкурентоспроможності як об'єкта управління. Для підприємств транспортної галузі це забезпечується:

- формуванням специфічного продукту (послуги), який посилить конкурентні переваги у процесі його створення, як нової ідеї;
- формуванням базових конкурентних позицій на етапі надання послуг;
- спроможністю задовольнити клієнта на найвищому рівні шляхом реалізації всіх його потреб;
- постійним оновленням та модернізацією інфраструктури не лише на міжнародних маршрутах, а і на місцевому рівні;
- забезпеченням якісного, надійного та безпечного перевізного процесу;
- проведенням постійних робіт із підготовки на перепідготовки кадрів з урахуванням вміння персоналу використовувати інформаційні технології;
- забезпечення економічної та інформаційної безпеки;
- здійснення контролю за всіма видами витрат та ін.

Необхідно зазначити, що за умов постійного загострення боротьби за клієнта на ринку транспортних послуг керівництво транспортних підприємств має звертати увагу на оцінку власного рівня конкурентоспроможності. Адже, аналізуючи підходи до визначення конкурентоспроможності підприємств транспорту, досить мало уваги приділяють резервам підвищення конкурентних позицій на ринку [3].

Також варто зауважити, що оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства є суб'єктивною категорією та ґрунтується на порівнянні досліджуваного підприємства із певним еталоном – лідером. Тож визначення конкурентоспроможності можна розглядати з позиції результату виробництва та реалізації конкурентоспроможних товарів і послуг, а також як результат ефективної взаємодії із чинниками зовнішнього оточення через оптимізацію внутрішніх.

Конкурентне середовище кожного підприємства формується за рахунок конкурентної взаємодії всіх суб'єктів певного сегменту ринку з урахуванням зміни обсягів попиту та пропозиції, перешкод щодо входу та виходу, потреб клієнтів та інших факторів, які приведуть до будь-яких змін на ринку, що безпосередньо буде впливати на формування або втрату конкурентних переваг підприємства [4].

Вивчення конкурентного середовища потрібно проводити з урахуванням його динаміки, що приводить до необхідності постійного аналізу рейтингу підприємства. Для підприємств транспортної галузі оцінка їх ефективності на ринку транспортних послуг залежить від техніко-технологічного рівня забезпечення перевізного процесу та якості послуг, що виражається у більш повному задоволенні потреб споживачів, ефективній організації основних, супутніх та управлінських процесів, створенні інвестиційно привабливого клімату, спроможності задовольнити додаткові обсяги вантажо- та пасажиропотоків.

Література

1. Хвостенко О. А. Використання системного підходу у визначенні складових та факторів конкурентного середовища / Хвостенко О. А. // Електронний журнал Інституту економіки та менеджменту Національний авіаційний університет. Режим доступу до журналу: http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_1/
2. Каличева Н.Є. Аналіз напрямків забезпечення конкуренто- спроможності залізничного транспорту / Н.Є. Каличева// Вісник економіки транспорту і промисловості: збір наук. праць – Хар- ків, УкрДАЗТ. – 2009. – No 28. – С. 90-92.
3. Каличева Н.Є. Визначення шляхів забезпечення конкуренто- спроможності залізничного транспорту України / Н.Є. Каличева // Вісник економіки транспорту і промисловості: збірник наукових праць. – Харків, УкрДАЗТ. – 2010. – Вип. 29. – С. 217-220.
4. Системно-процесний підхід до управління конкурентоспроможністю підприємства : реф. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.referatcentral.org.ua/marketing_load.php?id=632](http://www.referatcentral.org.ua/marketing_load.php?id=632)

РОЛЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ

Руммо В.В., к.е.н., доцент

Одеська національна академія харчових технологій

В сучасних умовах, діяльність бізнесу являє багатогранну систему, де взаємодіють різні складові. В першу чергу, це - матеріальні, інтелектуальні, інноваційні елементи, а також, людський фактор. Їх комплексне використання забезпечує необхідні умови для економічної безпеки - це стійке функціонування підприємства, його науково-технічний і соціальний розвиток, здатність протистояти різним загрозам і ризикам. Важливе значення в системі економічної безпеки відіграє надійність персоналу підприємства. Саме люди безпосередньо впливають на всі фактори життєдіяльності бізнесу, вони грають ключову роль в підвищенні конкурентоспроможності організації.

Суть надійності персоналу полягає в діях співробітників, при яких відбувається успішне функціонування підприємства, його здатність успішно боротися з внутрішніми і зовнішніми впливами і погрозами. Надійність персоналу органічно поєднує в собі економічну теорію, економіку праці, політологію, соціологію, теорію управління персоналом [2].

Багато вчених вважають, що надійність персоналу є найбільш слабкою ланкою в загальній системі економічної безпеки. Однак важливість цього напрямку змушує більш серйозно вивчати і удосконалювати управління персоналом [4].

Джерелами, які безпосередньо впливають на економічну безпеку підприємства з боку персоналу є:

1. Неправильні рішення і дії керівництва

17	КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТОМ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ	42
	Савченко Т.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
18	ПЛАНУВАННЯ ДІЛОВОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ	46
	Бровкіна Ю.О., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
19	УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	48
	Басюркіна Н.Й., д.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
20	СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ	51
	Лашутіна В.О., НУ «Одеська морська академія», м. Одеса	
21	РОЛЬ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДІЙНОСТІ ПЕРСОНАЛУ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ БІЗНЕСУ	54
	Руммо В.В., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
22	ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНАКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ	56
	Работін Ю.А., к.е.н., ст. викладач, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, Сіпаренко Р.О., ОНАХТ, м. Одеса	
23	ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	60
	д.е.н., проф., голов. н.с. Андрєєва Н.М., к.е.н., н.с. Тютюнник Г.О. Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
24	ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ СКОРОЧЕННЯ ВІДТОКУ КАПІТАЛУ	64
	Лайко О.І., д.е.н., с.н.с., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
25	МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ЯК РЕГУЛЯТОРИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ	67
	Талпа В.П., Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Одеса	
26	ВПЛИВ ФАКТОРІВ НА УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	70
	Немченко Г.В., аспірант, асистент, ОНАХТ, м. Одеса	
27	БЕЗПЕКА СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ ТА СОЦІАЛЬНО - ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА	71
	Рогатіна Л.П., д.е.н., доцент, Неустроєв Ю.Г., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
28	ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	74
	Андрющенко Є.Г., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса	
29	РОЛЬ ПОЗИКОВИХ КОШТІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	76
	Суханова К.Є., студентка, ОНАХТ, м. Одеса	
30	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНДИКАТОРНОГО ПІДХОДУ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	82
	Згадова Н.С., к.е.н., доцент, ОНАХТ, Кравченко Ю.І., магістрант, ОДАУ, м. Одеса	
31	УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ	86
	Криницька О.О., к.е.н., доцент, Ткачук Т.І., к.е.н., доцент, Павленко А.М., ст. викладач, ОНАХТ, м. Одеса	
32	ТОРГОВІ МАРКИ ТА СПОРТИВНИЙ БРЕНДИНГ	87
	Дружкова І.С., к.і.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса	
33	РОЗРОБКА ТЕХНОЛОГІЇ НАПОЇВ ЗБАГАЧЕНИХ ОБЛПІХОВИМ ЕКСТРАКТОМ	91
	Тележенко Л.М., д.т.н., професор, Самочернова Є.О., магістрант, Чебан М.М. аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса	